Beszámoló
a Magyar Kriminológiai Társaság
Viktimológiai Szekciójának működéséről
1989-2007

1989 tavaszán, a kelet-közép európai országok közül elsőként alakult meg, a Magyar Kriminológiai Társaság keretein belül a Viktimológiai Szekció. Fehér Lenke először 1987-ben vetette fel egy viktimológiai kérdésekkel foglalkozó munkacsoport, vagy szekció létrehozását, mely kezdeményezést ekkor még nem találta időszerűnek a Kriminológiai Társaság. Két évvel később azonban újabb javaslat született, (ekkor Fehér Lenkén kívül már többek, így Kerezsi Klára, Görgényi Ilona, Tóth Tihamér, Benkő András is támogatta az ötletet) amelynek hatására, a Magyar Kriminológiai Társaság Igazgató Tanácsának segítő támogatásával sikerült a kívánt célt elérni: megalakult a MKT első szakmai csoportja. Ekkor még mindössze 10-12 alapító tag lelkes közreműködésével jött létre a Szekció, amelynek megalakításában és munkájában - a korábban említetteken kívül, - többek között Vigh József és Kratochwill Ferenc professzor úr, valamint Dér Mária és sokan mások is részt vettek.

A szekció *célja* többek között az volt, hogy a viktimológiai kutatásokat ösztönözze, szervezze, összehangolja és fórumot biztosítson az ilyen jellegű tudományos munka számára, előadások, szemináriumok, konferenciák, vitaülések szervezésével.
A Szekció *tagjai* a legkülönbözőbb szakterületek képviselői, jórészt azonban jogászok, szociológusok, pszichológusok, szociális munkások, akik az elmélet és gyakorlat legkülönbözőbb területein dolgoznak.

A Viktimológiai Szekció tehát 1989-ben alakult meg, egy évvel azt megelőzően, hogy az európai nemzeti áldozatsegítő szervezeteket tömörítő, Európai Áldozatvédő Fórum[1] létrejött. Az Európai Áldozatvédő Fórum[2] - amely konzultatív státusszal rendelkezik az Európa Tanács és az ENSZ mellett - mint ismeretes, a sértettek védelme, segítése terén rendkívül jelentős

[1] European Forum for Victim Services
[2] 2007-től az EFVS új név (Victim Support Europe) alatt működik (VSE).

munkát végez és jelenleg 19 ország 21 sértett-segítő szervezetét egyesíti. (Közéjük tartozik a magyar Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület is.[3]) E szervezetek mindennapjai az áldozatok problémáinak megoldása körül forognak, így olyan, rendkívül érdekes és értékes tapasztalatokkal rendelkeznek, amelyek a jogalkotás és jogalkalmazás, joggyakorlat szempontjából is hasznosíthatók.

A Magyar Viktimológiai Szekció, megalakulása óta gazdag és szerteágazó tevékenységet folytat a bűnözés áldozataival foglalkozó ismeretrendszer elméleti művelése, a hazai és nemzetközi kutatási anyagok összegyűjtése és feldolgozása, valamint a gyakorlati tapasztalatok hasznosítása körében. Törekedett a hazai viktimológiai kutatások elősegítésére és azok eredményeinek összehangolására – tudományos tanácskozások, ülések szervezésével – a szakmai tapasztalatcsere biztosítására, széleskörű nemzetközi kapcsolatok kiépítésére és azok ápolására.

Az elmúlt közel két évtizedhez számos említésre méltó, jeles esemény és eredmény fűződik. Rangos külföldi előadók egész sora tisztelte meg előadásával, gondolataival a Szekciót. Így pl. 1991-ben az osztrák IM egyik főosztályvezetője, Wolfgang Doleisch, majd 1993-ban és 95-ben az ismert lengyel kriminológus, Ewa Bienkowska tartott a sértettek eljárásjogi helyzetéről emlékezetes, igen nagy hatású előadást. A Magyar Viktimológiai Szekciót Emilio Viano, nagy tekintélyű amerikai professzor[4] és a Viktimológiai Világszövetség akkori titkára, Gerd Kirchoff is megtisztelte látogatásával. 1999. február 22.-én Marc Groenhuijsen neves holland professzor,[5] az Európai Áldozatvédő Fórum elnöke látogatott el hozzánk az „Áldozatok Napjá”-n tartott ünnepi ülésre, ahol az Európai Áldozatvédő Fórum munkájának aktuális kérdéseiről és legfontosabb dokumentumainak tartalmáról tájékoztatott bennünket.

A Magyar Viktimológiai Szekció 1993-ban, a Budapesten megrendezett Nemzetközi Kriminológiai Kongresszus előkészítésében és munkájában is aktívan részt vett. Külön „workshop”-ot (No. 20.) szervezett „A mediáció és a sértett kártalanítása , valamint a kártalanítási modellek” címmel, amelynek résztvevői az ún. field –visit keretében ellátogattak az országos áldozatsegítő civil szervezet, a Fehér Gyűrű Egyesület Irodájába is.
A Szekció tagjai útján, számos külföldi rendezvényen képviseltette magát.

[3] amely 1989-ben alakult.
[4] A „Victimology: An International Journal” főszerkesztője
[5] Tilburg University , Faculty f Law, Criminal Law.Department

A kutatások sorából említést érdemel, hogy a Szekció a MKT felkérésére 1989-1990-ben empirikus vizsgálatokat végzett a *betöréses lopások sértettjeiről*, kiemelten foglalkozva az elkövető által okozott kár megtérülésének kérdéseivel. Ez egyike volt az első nagyobb, több száz sértettre kiterjedő empirikus vizsgálatnak a vagyon elleni bűncselekmények körében. A kutatásban Kratochwill Ferenc, Fehér Lenke, Kiss Anna, illetve a Fővárosi Bíróság két kiváló bírája is részt vett. A kutatás anyagából publikáció jelent meg a Kriminológiai Közleményekben (1991. No. 38-39. 47-64 p.)

A magyar viktimológiai tárgyú munkák, így a Szekció tagjainak publikációs tevékenysége is nyomon követhető a Szekció elnökségi tagja, Görgényi Ilona összeállításában megjelent viktimológiai bibliográfiában, amely nemcsak számunkra nagyon hasznos és értékes kiadvány, de lehetővé tette, hogy a Viktimológiai Világszövetség adatbankjában tárolt, Nemzetközi Viktimológiai Bibliográfia részeként az érdeklődő külföldi olvasóközönség számára is hozzáférhetővé váljék.

A Szekció, működésének majdnem 2 évtizede alatt igyekezett nyomon követni a viktimológia területén a legújabb nemzetközi fejleményeket, így különösen a sértettek jogainak alakulását, a kompenzáció, sértett/tanúvédelem, az áldozatsegítés főbb kérdéseit. Igen nagy érdeklődéssel fordult a resztoratív igazságszolgáltatás és a mediáció által felvetett kérdések, problémák felé is.

A Szekció folyamatosan figyelemmel kíséri a nemzetközi szervezetek tevékenységét és tagjai útján, aktívan részt vesz azok munkájában, az így szerzett tapasztalatokat, pedig a Szekció vitaülésein közreadja. Sokat tesz azért, hogy a legújabb nemzetközi dokumentumokat széles körben megismertesse, tagjai számára hozzáférhetővé tegye, sokszor még a magyar nyelvre történő hivatalos fordítás megjelenése előtt. Törekszik arra, hogy a tagok publikációi révén a magyar viktimológiai szakirodalom gazdagodjék. Tagjai révén, minden lehetséges fórumon szót emel azért, hogy a törvényhozás és a gyakorlat még érzékenyebbé, fogékonyabbá váljék az áldozatokkal kapcsolatos kérdések megoldása iránt. Bízik abban, hogy e szellemiségtől áthatva, a sértettek jogai fokozatosan bővülnek és kiteljesednek, s a gyakorlati áldozatvédelem és áldozatsegítés is szélesebb körben és hatékonyabban érvényesül. A Szekció ülésein, a nagy jelentőségű, általános kérdéseken túl, igen sok érdekes, speciális téma is napirendre került az

évek során. A Szekció eddigi gyakorlata alapján, törekedett arra is, hogy lehetőség szerint rendezvénnyel emlékezzék meg az „Áldozatok Napjá”-ról.

Az utóbbi években a Viktimológiai Szekció többek között a sértett büntetőeljárásbeli jogaival kapcsolatos változásokról, így a büntető eljárási törvényről, valamint „A sértettek büntető eljárásbeli jogállásáról” szóló, 2001. évi EU kerethatározatról, a jogharmonizáció során hazánkra háruló feladatokról, a sértettek büntető eljárásbeli jogállásáról tartott rendezvényeket. Emellett a kárenyhítésről, a rendőrség áldozatvédelmi feladatairól, gyermekkorú áldozatokról (több területen dolgozó szakember párbeszédére építő előadások keretében), az emberkereskedelemről, a gyermekek szexuális kizsákmányolásáról, a mediáció osztrák tapasztalatairól, és a viktimológia aktuális kérdéseiről is elhangzottak előadások.

Néhány éve a rendezvények megszervezése rendkívül nehéz, mivel a Szekció tagjai oly mértékben elfoglaltak, amely már kiszámíthatatlanná teszi az ülésen való részvételi arányt. Ez a külföldi előadók meghívása ellen hat, hiszen a kb. harmincra tehető taglétszám miatt nehezen garantálható a megfelelő számú hallgatóság. A Szekció ezért erőfeszítéseket tett az elmúlt évben a tagság létszámának bővítésére, s e törekvések a jövőben is folytatódni fognak. Megfontolandó a közös rendezvény-szervezés, illetve a többi szekció meghívása egyes, közérdeklődésre számot tartó rendezvényekre, ennek azonban postaköltség kihatásai vannak, illetve e-mail címek rendelkezésre állását feltételezi. Ez a téma mindenképpen érdemel egy kis figyelmet és közös gondolkodást, hiszen nem az érdeklődés csökkent, hanem az idő-és költségtényező okoz problémákat.

A Viktimológiai Szekció nemzetközi kapcsolatait tovább kell erősíteni a jövőben is. Fontos, hogy a Szekció (esetleg kollektív tagságot létesítve) intenzívebben kisérje figyelemmel és lehetőség szerint vegyen részt olyan szervezetek munkájában, mint pl. a „European Forum for Restorative Justice, vagy a World Society of Victimology.

A Szekció munkájában igen nagy érdemei vannak az Elnökség tagjainak, különösen, pedig dr. Csendes Lászlónak, a Szekció titkárának, aki rendkívül aktív szerepet játszik a rendezvények adminisztratív előkészítésében és lebonyolításában. A jelenlegi rendezvény megszervezésében Barabás Tündének és Windt Szandrának (OKRI) is köszönettel tartozunk.

A Viktimológiai Szekció köszönetét fejezi ki Prof. Dr. Lamm Vanda igazgató asszonynak és Prof. Dr. Irk Ferenc valamint Dr. Virág György igazgató úrnak, akik hosszú évek óta lehetővé teszik a rendezvényeknek az MTA Jogtudományi Intézete, illetve az OKRI konferencia termében, térítésmentesen történő lebonyolítását.

Budapest, 2007. március 22.

Dr. Fehér Lenke
a Viktimológiai Szekció
elnöke